

Ἑκατονταετηρίς ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Ροσσίνι συμπληροῦται τῇ 29 φεβρουαρίου τοῦ παρόντος ἔτους. — Ὁ μέγας Ἰταλὸς μελοποιὸς Gioachino Antonio Rossini ἀνήκει εἰς τὴν ὀλιγάριθμον χορείαν τῶν ἐκλεκτῶν ἐκείνων, ὧν ἡ τέχνην υπερβάσας τὰ ὅρια τῆς ἑαυτῶν πατρίδος ἀντήχησε μακρὰν εἰς σύμπασαν τὴν οἰκουμένην καὶ διήγειρε τὸν θαυμασμόν καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν παντὸς τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. Ὁ Χάινε φνόμασεν αὐτὸν «Ἥλιον τῆς Ἰταλίας». Καὶ πράγματι οὐδαμῶς ἤχησαν τόνοι λαμπρότεροι καὶ χαριέστεροι, οὐδαμῶς μελωδία ζωηροτέρα χαρὰς καὶ εὐθυμίας ἢ ἐν τῇ μουσικῇ τοῦ Ροσσίνι. Ἐπὶ ἰταλικῷ ἐδάφους, ὑπὸ ἰταλικὸν οὐρανὸν γεννηθεὶς νὰ ἀνατραφεῖς εἶχε τὴν μεσημβρινὴν χάριν καὶ εὐτραπείαν, καὶ ἰταλικὸν κάλλος ἀψήστραπτον ἐν ἀνεξάντλητῳ πλησμονῇ καὶ ἀφθονίᾳ αἱ θαυμάσιαι αὐτοῦ μελωδία. Παρὰ τὸ λίκνον αὐτοῦ ἐστάθησαν αἱ Χάριτες, ἐπεδαψίλευσάν αὐτῷ τὰ ἀθάνατα δῶρά των καὶ χαρμοσύνης εἰσάγαγον αὐτὸν εἰς τὴν ζωὴν, ἧς οἱ ἀγῶνες καὶ αἱ πικρία δὲν ἐπέσκιασαν τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καρδίαν του. Πεπρoικισμένος μὲ φαντασίαν ζωηροτάτην, ἥτις οὐδέποτε ἐφαίνετο μέλλουσα νὰ ἐξαντληθῇ ἄλλ' αἰετοε αὐξανομένη, εἶχεν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ τὸ βῆμα τῶν ἀθανάτων μελωδιῶν ἀστεῖρευτον ὥς οὐδεὶς ἄλλος, ἐξαίρουμένου μόνου τοῦ Μότσαρτ. Ἐκ τῶν συμπατριωτῶν αὐτοῦ οὐδεὶς ὑπερέβαινε τὸν Ροσσίνι κατὰ τὴν μουσικὴν μεγαλοφυΐαν. Οὐδενὸς ἡ μουσικὴ εἶχε μαγευτικωτέραν χάριν τῆς τοῦ Ροσσίνι, οὐδενὸς αἱ μελωδίαὶ ἐδέσμευσαν μὲ χαριέστερα καὶ δεικτικώτερα δεσμὰ τῶν ἀνθρώπων τὰ ψυχὰς καὶ τὰς καρδίας. Ἀλλὰ καὶ ὁ κόσμος οὐδένα ἄλλον μελοποιὸν μετὰ πλείονος εὐγνωμοσύνης ἀντήμειψεν διὰ τὰς χρυσὰς καὶ γλυκείας ἀπάτας, ἐν αἷς ἐβαυκαλάτο ὑπὸ τῆς μουσικῆς του. Εἰς οὐδένα ἄλλον ὁ κόσμος ἐπεκρότησε μετὰ πλείονος ἐνθουσιασμοῦ οὐδὲ ἀνέωξεν εἰς ἄλλον οὐδένα τὰς πύλας τῆς δόξης μετὰ μεζόνος προθυμίας ἢ εἰς τὸν Ροσσίνι. Καὶ οὐδεὶς ποτε ἰσχυρὸς καθυπέταξεν ἑαυτῷ τὰς χάρας καὶ τοὺς λαοὺς τῆς γῆς μετὰ ταχυτέρου καὶ λαμπρότερου θριάμβου ἢ ὅσον αἱ μελωδίαὶ τοῦ Ἰταλοῦ μουουργοῦ κατέκτησαν τὴν Εὐρώπην διὰ τῶν εἰρηνικῶν αὐτῶν θεληγμάτων. Ὅπως ἐν Γαλλίᾳ ἡ γαλλικὴ, οὕτω καὶ ἐν Γερμανίᾳ ἐσίγησεν ἡ γερμανικὴ μουσικὴ ἐνώπιον τῆς γελοέσεως ἰσχύος τοῦ ξένου μελοποιῦ. Καὶ ὅμως κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον συνελάμβανεν εἰσέτι ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὁ θεῖος Beethoven τὰς οὐρανίας αὐτοῦ ἀποκαλύψεις, καὶ ὁ Carl Maria von Weber ἔδωρετο εἰς τοὺς Γερμανοὺς τὰ γνησίως γερμανικὰ μελοδράματά του. Δὲν εἶνε βεβαίως πολλὸ θαυμαστόν, ὅτι ἡ εὐτραπεία καὶ εὐκαμψία τοῦ ξένου μουουργοῦ εὐηρέσκει τοὺς λίαν εὐαισθητοὺς πρὸς ξένας ἐπιδράσεις Γερμανοὺς περισσότερο ἢ ἡ βαθεΐα καὶ μεταγχολικὴ ποιησις τῶν ἰδίων αὐτῶν μελοποιῶν, ἐπισῆς δὲ φυσικὸν ἦτο ὅτι ἡ παιδρὰ ἀγγελία ἦν ἐκήρυσεν ὁ Ροσσίνης περὶ τῆς μουσικῆς ὡς μέσου ἡδονῆς καὶ ἀπολαύσεως εἴρε πανταχοῦ θερμοπαύτους οπαδοὺς. Ἀπόλαυσις, τέρψις ἦτο δι' αὐτὸν ἡ ἀρχή, ἡ οὐσία καὶ ὁ σκοπὸς πάσης ἀραίας τέχνης. Ἡ μουσικὴ του εἶνε περικαλλῆς γυνή, παιδρὰ καὶ εὐφρόδουνος, ἧς τὸ μέταπον οὐδεμίαν φέρει φροντίδος ρυτίδα, ἧς οἱ ὀφθαλμοὶ δὲν ὑγράνθησαν ποτὲ ὑπὸ δακρύων, ἧς τὰ χεῖλη οὐδέποτε ἐκινήθησαν σπασμωδικῶς ὑπὸ ἐγκαρδίου ἄλγους ἄλλ' αἰετοε ἀπαστράπτουσι μειδίαμα χαρὰς καὶ εὐθυμίας. Οἱ τρόποι αὐτῆς εἶναι τοῖς πᾶσιν ἀρεστοὶ καὶ ἡ κολακευτικὴ τῆς ὁμιλίας εὐκόλως ἐννοεῖται ὑπὸ πάντων. «Ἦμεῖς οἱ Ἰταλοὶ δὲν πρέπει ποτὲ νὰ λησμονώμεν», γράφει ὁ Ροσσίνης (τῇ 21 Ἰουνίου 1868) πρὸς τὸν μουσικὸν Lauro Rossi, «ὅτι ἡ βάσις καὶ ὁ τελικὸς σκοπὸς τῆς μουσικῆς εἶνε ἡ τέρψις». Φαιδρὸς φαιδρὰν παρατηρεῖ τὴν τέχνην, φαιδρὸν θεωρεῖ τὸν βίον. Ἄν ἐγεννᾶτο Γερμανὸς ἀντὶ Ἰταλοῦ δὲ ἔδωρε ἀμφότερα μετὰ πλείονος σοφρότητος. Αὐτὸς ὁ Ροσσίνης εἶπε ποτε πρὸς τὸν Βάγνερ ὅτι ἂν εἶχε γεννηθῇ καὶ ἐκπαιδευθῇ ἐν Γερμανίᾳ, δὲ ἀπέβαινε τέλειος.

Πράγματι, ἂν ἡ ἐργασία καὶ ἡ παραγωγή παντὸς καλλιτέχνου μόνον ἐν σχέσει καὶ συναφείᾳ πρὸς τὴν ἐποχὴν καὶ πρὸς τὴν χώραν, ἐν ἣ ἐγεννήθη καὶ διεβίωσε, δύναται νὰ κριθῇ καὶ νὰ ἐκτιμηθῇ δικαίως, δικαιοῦται καὶ ὁ Ροσσίνης ν' ἀπαιτήσῃ ὅπως αἱ ἀδυναμίαι καὶ ἐλλείψεις τῆς ἐποχῆς καὶ τῆς ἐθνικότητός του μὴ θεωρηθῶσιν ὡς ἰδία αὐτοῦ ἀτομικαὶ ἀδυναμίαι. Ὁ Ροσσίνης δὲν ἐγεννήθη εἰς ἐποχὴν νέας καλλιτεχνικῆς διεκδύσεως, ἀλλ' ὅπως ἐν τῇ γαλλικῇ

μελοδράματι τῷ βασιζομένῳ ἐπὶ τῶν μουσικῶν θεωριῶν τοῦ Gluck ὁ ἀρχαιότερος αὐτοῦ συμπολίτης Spontini εἶχεν ἀναλάβῃ τὴν ἡγεμονίαν, οὕτω καὶ αὐτὸς παρέλαβε τὴν κληρονομίαν τῆς ἀρχαιοτέρας ἰταλικῆς ὀπερας, δι' ἣν ἰσχυρὸν εἰσέτι τὸ καλλιτεχνικὸν τοῦ Piccini δόγμα, ὅτι «πρὸς ἐκδήλωσιν τῶν αἰσθημάτων ἐξάρκει μόνῃ ἡ μελωδικὴ ἔκφρασις». Τὴν διεκδύνασεν αὐτὴν τοῦ ἰταλικοῦ μελοδράματος, ἐν ἣ τὸ αἶσθημα καὶ ὡς κυριωτάτη αὐτοῦ ἔκφρασις ἡ μελωδία κατεῖχον ἀπόλυτον καὶ ἀποκλειστικὴν κυριαρχίαν, ἤγαγεν ὁ Ροσσίνης εἰς τὸν ὑψιστον βαθμὶν τῆς τελειότητος, εἰς τὸ μεσουράνημα αὐτῆς. Ἦτο καλλιτέχνης φύσει. Ἐλεύθερος ὡς τὸ πτηνὸν εἰς τοὺς ἀέρας ἠκολούθει τὴν ἐμπνευσίν του, οὐχὶ τὴν σκῆψιν· μὲ δραματικὰς ἀξιώσεις καὶ ἀναδιωργανωτικὰς τάσεις δὲν ἐβασάνιζεν οὔτε ἑαυτὸν οὔτε τὸν ποιητὴν τοῦ κειμένου, διότι κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν πᾶν κείμενον, καὶ τὸ μᾶλλον ἀνόητον, ἐθεωρεῖτο καλὸν διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς φορεὺς τῆς οὐρανίας τέχνης· «ὡσάν, θεὸς ὁποῦ παίζει τῆς μπάλλης μὲ ἀστρά» λέγει ὁ Αἰσὼς, «οὕτως ἐπαίζει μὲ τὴν τέχνην ὁ Ροσσίνης. Ἐδέχετο πᾶν ποίημα προσφερόμενον αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Impresario, μόνον ὅτι, ἂν τὸ εὕρισκε πᾶρα πολὺ ἀσχημὸν, περιεγέλα καὶ αὐτὸν καὶ τὸν ποιητὴν καὶ τὸ δημόσιον, ἂν ἐχειροκρότει, καὶ τὸν ἑαυτὸν σου, ἂν τὸ μελόδραμα ἀπετύγχανε. Ἀλλ' ὅτε περιῆλθεν εἰς χεῖράς του ἐν ἀριστοῦργημα τοῦ Ζαϊσπέρου, ἐποίησεν ἐξ αὐτοῦ τοῦλάχιστον ἐν ἀριστοτέχνημα κατὰ τὸν ἰδικὸν τοῦ τρόπον. Ὅτε ἠδέλησεν νὰ συμμορφώσῃ τὴν ἰταλικὴν μελωδίαν πρὸς τὰς ὑπὸ τῆς γαλλικῆς σκηνῆς ὁρισθείσας δραματικὰς ἀπαιτήσεις, ἐξέλεξε τὸν «Γουλιέλμον Τέλλον». Τὸ μελόδραμα τοῦτο φαίνεται, ὡς ἡ εὐγενεστάτη πρὸς ἀνόρθωσιν προσπάθεια πιττοῦσης ἡδὴ σχολῆς, ὡς τὸ ὑψιστον σημεῖον εἰς ὃ ἦτο προωρισμένη ν' ἀφίχθῃ, συγχρόνως δὲ ὅσον ἀφορᾷ τὸ κείμενον, πρῶτη ἀπόπειρα πρὸς εἰσαγωγὴν δραματικῆς ἀνάγκης εἰς τὴν πρᾶξιν.»

Ὅσα μικρὰ ἐπομένως εἶνε ἡ τοῦ Ροσσίνι ἐπίδρασις ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ μελοδραματικοῦ καλλιτεχνήματος ἐν γένει, τοσοῦτα μείζων εἶνε ἡ σπουδαιότης αὐτοῦ ἐν σχέσει πρὸς τὴν μελοδραματικὴν τέχνην τῆς ἰδίας αὐτοῦ πατρίδος. Μὴ λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τοῦ Χερουβίνου καὶ τοῦ Σποντίνου οἵτινες ἐργάζοντο ἐν γαλλικῷ ρυθμῷ ἔχοντες κλασσικὰ πρότυπα, ἡ ἐνέργεια τοῦ Ροσσίνι ἀποτελεῖ σπουδαίαν πρόοδον ἐν τῇ ἰταλικῇ μελοδραματικῇ τέχνῃ· δυνάμεθα μάλιστα νὰ θεωρήσωμεν αὐτὸν ὡς τὸν δημιουργὸν καὶ ὡς τὸν μεγαλοφυέστατον τελειωτὴν τοῦ νεωτέρου ἰταλικοῦ μελοδράματος. Ὅτι, ὁ Bellini, ὁ Donizzetti, ὁ Verdi καὶ μετ' αὐτὸν πάντες οἱ μικρότεροι μελοποιοὶ παρήγαγον, εἶναι καρποὶ δευτέρας ἀνδήσεως, ἢν ἐκείνος προεκάλεσεν. Ἄν δὲ οἱ τελευταῖοι οὗτοι συνεμορφώθησαν περισσότερο πρὸς τὰς δραματικὰς ἀπαιτήσεις ἐν συνόλῳ, ἀπέλεσεν ὅμως ἡ ποιησις αὐτῶν ἱκανὸν μέρος τοῦ ἀμέσου ἐκείνου θεληγμένου, ὅπερ διαπνέει τὰ πρωτότυπα καὶ μεγαλοφυῆ ἔργα τοῦ Ροσσίνι. Ὡδὴ, μελωδία εἶνε τὸ πᾶν ἐν τῇ μουσικῇ αὐτοῦ, οὐδεὶς δὲ καλλιτέχνης μετὰ πλείονος τέχνης κατάρθωσέ ποτε νὰ μεταχειρισθῇ τὴν ἀνθρωπίνην φωνήν. Ἀφοῦ δὲ ἡ μελωδία μόνῃ ἀπετέλει τὸ κυριώτατον περιεχόμενον τοῦ μελοδράματος, ὁ αἰσθὲς ἦτο φυσικῶς τῷ λόγῳ ὁ κυριώτατος αὐτοῦ φορεὺς, ἐν γένει δὲ χάριν αὐτοῦ ἐφαίνετο ὑπάρχον τὸ μελόδραμα. Εἰς μόνην τὴν τέχνην τοῦ ἄδειν, εἰς μόνην τὴν ἐκ τῆς φθῆς αἰσθητικὴν ἀπόλαυσιν περιέριζεν ὁ ἀκροατὴς πάσας αὐτοῦ τὰς ἀπαιτήσεις. Περὶ δραματικῆς ἀληθείας, περὶ προσφύους χαρακτηρισμοῦ τῶν προσώπων καὶ φυσικῆς ἀναπτύξεως τοῦ δράματος ἤκιστα ἐνδιεφέροντο ἐν τῇ ἀρχαίᾳ πατρίδι τῆς φθῆς καὶ τῶν αἰδῶν, τῇ Ἰταλίᾳ. Τέλος, πάντες ἐλάτρευον τὸν θεῖον μουουργόν, ὅστις κατεκῆλει αὐτῶν τὰς αἰσθήσεις χωρὶς νὰ καταπονῇ τὸ πνεῦμα καὶ χωρὶς νὰ διασειθῇ βαθύτερον τὴν καρδίαν. — Ἐπὶ δεκαετηρίδας ὅλας ὁ Ροσσίνης ἐκυρίαρχε τῆς Εὐρωπαϊκῆς μελοδραματικῆς σκηνῆς. Εἰτα ὅμως ἡλαττώθη ἐν Γερμανίᾳ τὸ θέληγτρον τοῦ bel canto, καὶ τὴν λατρείαν τοῦ Ροσσίνι διεδέχθη αὐστηροτέρα κρίσις καὶ δικαιοτέρα ἐκτίμησις τῆς ἀξίας καὶ τῶν ἀδυναμιῶν αὐτοῦ. Ἐκ τῶν πολυαριθμίων αὐτοῦ μελοδραμάτων δύο μόνον, τὰ ἐξοχώτατα, διατελοῦσι μέχρι σήμερον ὑπερόχως ἐκτιμώμενα ἐν Γερμανίᾳ, ὁ «Barbiere di Sevilla» καὶ ὁ «Γουλιέλμος Τέλλος». Ἐν αὐτοῖς ζῇ ἡ ἀκραυφνεστάτη καὶ εὐγενεστάτη οὐσία τοῦ μεγαλοφυοῦς μουουργοῦ.